

Kontakt pro odpověď:

email: hauer.tomas@gmail.com, stepan.svacina@lf1.cuni.cz, prezident@clkcr.cz
datové schránky: wvt6ux8, sjakvbx, 36raiyk

Titl:

Prof. MUDr. Vlastimil Válek, Csc., MBA, EBIR
Ministr zdravotnictví

Kopie:

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.
Předseda Vlády České Republiky

Věc: Vyjádření odborných společností ČLS JEP a České lékařské komory k poslední verzi Vyhlášky o stanovení hodnot bodu, výše úhrad za hrazené služby a regulačních omezení pro rok 2024 (dále jen „vyhláška“), specificky k její poslední verzi ze dne 6.10.2023

Zúčastněné odborné společnosti ČLS JEP zastoupené předsedy a členy svých Výborů: Česká internistická společnost, Česká angiologická společnost, Česká diabetologická společnost (a Sdružení ambulantních diabetologů), Česká endokrinologická společnost, Česká geriatrická společnost, Česká revmatologická společnost, Česká pneumologická a fytzeologická společnost, Česká společnost alergologie a klinické imunologie, Česká nefrologická společnost, Česká hematologická společnost, Česká společnost klinické osteologie

s jednoznačnou podporou České lékařské komory

V Praze dne 22.10.2023

Vážený pane ministře, Vážený pane premiére,

obracíme se na Vás jako zástupci jedenácti odborných společností ve věci poslední verze úhradové vyhlášky z 6.10.2023. Jako zástupci odborných společností široké rodiny „velké interny“, jejichž úkolem je dohlížet na odbornost poskytovaných zdravotních služeb, vychovávat nové generace lékařů, poskytovat podporu nemocničním i mimo nemocničním lékařům našich odborností, nastavovat standardy péče a celkově tak zásadní měrou přispívat k tomu, aby zdravotní péče o nemocné v ČR byla kvalitní a dostupná, které sdružují nemocniční i ambulantní lékaře, jsme se znepokojením sledovali průběh letošního dohodovacího řízení, které skončilo v segmentu ambulantní specializované péče nedohodou. Následně jsme vnímali snahu zúčastněných stran nalézt přijatelný kompromis, která vyústila ve verzi vyhlášky z 12.9.2023.

Tato verze vyhlášky pro segment ambulantní specializované péče, tedy segment, kde jsou úhrady poskytovatelům péče přísně regulovány vyhláškou a současně smlouvami s plátcí péče, bohužel zdaleka neřešila složitou ekonomickou situaci poskytovatelů péče, zapříčiněnou zejména kumulativní inflací v řádu desítek procent, složitou situací na trhu práce apod. Je třeba postulovat, že v takto regulovaném prostředí reálně není možné zvyšovat jednotkovou cenu práce nehledě na to, jak kvalitně ji vykonáváte a jak vysokou přidanou hodnotu má (to je dáno parametrem PURO), zároveň smlouvy se zdravotními pojišťovny a hlavně etika znemožňují do systému ambulantní specializované péče zapojit jakoukoliv spoluúčasť pacientů.

Reguluje-li stát takto striktním způsobem finanční realie poskytovatelů, musí pak ale nastavit takový rámec financování, který pokrývá fundamentální objektivní parametry zásadně zvyšující náklady na poskytování péče, ke kterému jsou poskytovatelé povinni na základě právních předpisů

a smluvních vztahů s plátcí péče, jako je zejména inflace, ale i řada dalších. Není možné na jedné straně trvat na poskytování objemu, kvality a dostupnosti péče v ambulancích s rizikem forenzních důsledků pro poskytovatele, pokud daným standardům nedostojí, a na druhé straně vytvářet rámec financování, který toto neumožňuje.

Vyhláška ve své verzi z 12.9.2023 zdaleka nenaplnila očekávání poskytovatelů zejména ve smyslu pokrytí strmých nákladů spojených primárně s inflací, sekundárně se situací na trhu práce, a ve svých základních bodech obsahovala následující:

- základní hodnota bodu stejná pro všechny odbornosti až na výjimky hroutících se oborů (dětská psychiatrie, psychiatrie apod.) - 1,05 Kč za bod,
- smazala v letošní vyhlášce (2023) aplikovaný halířový rozdíl v základní hodnotě bodu mezi "přístrojovými" a "nepřístrojovými" interními odbornostmi,
- vzhledem k razantnímu navýšení bodové hodnoty výkonů v Seznamu zdravotních výkonů pro rok 2024 oproti referenčnímu roku 2022 zakotvila přepočtení nejzásadnějšího úhradového parametru - proměnné PURO - podle bodové hodnoty výkonů v roce 2024,
- vzhledem ke stále vyššímu tlaku na léčbu moderními nákladnými preparáty jako limit pro regulaci pro preskripci stanovila 120 % hodnoty referenčního roku 2022 - (při překročení limitů hrozí regulace - vratky zdravotním pojišťovnám),
- udržela důstojné hodnoty tzv. koeficientů navýšení pro hodnotu bodu i limitu pro maximální úhradu (bonifikace za nová rodná čísla ošetřená v daném období, diplom ČŽV, dostatečně extenzivní ordinační dobu).

Tato verze vyhlášky pracovala s meziročním navýšením úhrady pro poskytovatele na úrovni 6% (výpočet předkladatele), přestože valorizace režijních a osobních nákladů zakotvená vyhláškou má v roce 2024 činit 15,1%. Takový meziroční nárůst úhrad u řady poskytovatelů nezajistí pokrytí zvýšení nákladů zapříčiněných inflací a dalšími faktory a nevytváří dostatečný prostor pro léčbu a indikaci vyšetřovacích metod na náležité odborné úrovni (lege artis) se zohledněním odborných doporučení a s ohledem na lékařskou etiku. Návrh vyhlášky byl podroben připomínkám.

Dne 6.10.2023 pak bez dalších anoncí byla uveřejněna nejnovější verze vyhlášky, která mění celou přílohu č. 3 nejen numericky, ale i svým étosem a reprezentuje zcela jiný pohled na úhradu péče v segmentu ambulantních specialistů a obsahuje zejména (ne výlučně) tyto změny:

- zásadně se změnil koncept hodnoty bodu, který již není 1,05 Kč pro všechny, ale pro interní obory vypadá následovně:
  - kardiologie a dětská kardiologie - 1,08 Kč
  - nefrologie, pneumologie a ftizeologie - 1,06 Kč
  - angiologie, hematologie, neurologie, alergologie a imunologie - 1,04 Kč
  - vnitřní lékařství, diabetologie, endokrinologie, geriatric, revmatologie, klinická osteologie - 1,02 Kč
  - poněkud vedle stojí gastroenterologové s řadou výjimek,
- zrušil se přepočtení hodnoty PURO podle nové bodové hodnoty výkonů pro rok 2024; došlo sice k navýšení paušálního koeficientu pro navýšení PURO z 1,02 na zdánlivě přijatelných 1,13, nicméně předpokládaný pokles maximálních úhrad u individuálních poskytovatelů může činit i 2% oproti původní verzi úhradové vyhlášky z 9/2023,
- poklesl limit pro preskripci pro rok 2024 (z 120% roku 2022 na 115% roku 2022) - už při původním návrhu by bylo složité vyhovět požadavkům na farmakoterapii lege artis, za nových podmínek tyto zásady dodržet bez vysokých regulací nelze,

- došlo z významnému poklesu váhy jednotlivých kritérií, z kterých se konstruuje koeficient navýšení pro hodnotu bodu a PURO tím, že klesla váha bonifikace za diplom CŽV a přijímání nových pacientů - z předchozího koeficientu navýšení 1,13 je 1,10; v důvodové zprávě přitom ministerstvo uvádí, že tím srovnává podmínky pro mimonemocniční a nemocniční ambulance (tento argument jistě nedává smysl, jedním z důvodů je vleklý tlak na výlučné působení L3 lékařů v mimonemocničních ambulancích).

V době rekordního růstu nákladů i náročnosti péče se jedná o nejhorší podmínky pro práci za řadu let. Lékařské odbornosti podepsané pod tímto stanoviskem společně s ČLK jasně deklarují, že za výše uvedených podmínek se poskytování zdravotních služeb pro řadu odborností stává ekonomicky neúnosným.

Základní méně přístrojové odbornosti široké rodiny velké interny, které mají historicky nejhorší ekonomickou situaci reprezentovanou nezdědkou hodnotou PURO okolo 1 000,- Kč, na které zároveň dopadá nejnižší základní hodnota bodu, jsou často reprezentovány malými pracovišti s nízkou dostupností péče obecně a jsou skutečnými pilíři péče ve svých regionech. Jedná se o poskytovatele zcela bez rezerv, v dlouhodobě špatné ekonomické situaci. Pohled na průměrný věk poskytovatelů ambulantních specializovaných služeb dává také tušit, že spoléhat se na princip „zdravotníci vydrží všechno“, nelze do nekonečna a tolerance k hostilním ekonomickým podmínkám není neomezená.

Jen o trochu lepší je ekonomická situace řady větších poskytovatelů, kteří za poslední 2 roky strmé inflační křivky a raketově rostoucích nákladů kumulují velký vnitřní ekonomický dluh a vyhláška pro rok 2024 neslibuje zlepšení.

Zároveň lze očekávat zvýšený tlak na ambulantní poskytovatele ve chvíli, kdy reálně hrozí snížení objemu ambulantní péče u lůžkových poskytovatelů v rámci obtíží plynoucích z aplikace novely zákoníku práce.

Přijmeme-li střídmy koncept, že poskytovat kvalitní udržitelnou lege artis lékařskou péči lze jen v alespoň ekonomicky bazálně zdravém a stabilním prostředí, pak současná podoba úhradové vyhlášky znamená zcela reálné riziko snížení dostupnosti a kvality péče o pacienty.

Jednotlivé parametry přílohy 3 poslední verze vyhlášky pak zasluhují pro lepší porozumění detailnější analýzu:

- současná diferenciací základní hodnoty bodu dle odborností má dle důvodové zprávy zajistit, aby všechny odbornosti rostly o 6%; hodnota 6% je sama o sobě zcela nedostatečná a neexistuje žádný racionální důvod, proč by v úhradově přísně regulovaném prostředí měli nést neúnosně vysoké náklady spojené se strmou inflací (jen za rok 2022 15,1%) poskytovatelé z vnitřních rezerv, které ze stejných důvodů nemají,
- úvaha o diferenciaci výše základní hodnoty bodu pak vychází z myšlenky, že v posledních 3 letech více roste produkce odborností, které mají na produkci procentuálně méně zastoupeny přístrojové výkony; je pravdou, že v posledních letech dochází k valorizaci jak režijních nákladů, tak osobních nákladů kalkulovaných ve výkonech, což s sebou nese rychlejší nárůst bodové hodnoty výkonů nepřístrojových v porovnání s přístrojovými; je tomu tak ale proto, že hodnota práce zdravotníků byla dlouhá léta těžce podhodnocena ve prospěch

- přístrojových výkonů, což vyústilo v neřešitelně nízké PURO přístrojově méně orientovaných odborností, a dané valorizační schéma jen napravovalo tuto disproporci,
- současný konstrukt diferenciace základní hodnoty bodu tuto disproporci vrací zpět, úhradová vyhláška přitom nemá snižovat či přímo rušit dopad chtěných změn plynoucích z jiných právních norem (v tomto případě valorizace ceny práce a režijních nákladů o inflaci zakotvená ve vyhlášce č. 134/1998 Sb. – Seznam zdravotních výkonů),
  - zároveň současná podoba konstrukt základní hodnoty bodu neřešitelně poškozují ty poskytovatele, jejichž produkce je z velké části přístrojová i přes to, že mateřsky patří pod odbornosti méně přístrojové (mají nasmlouvané sonografy, ergometry a další); tito poskytovatelé za stejný výkon při nižší základní hodnotě bodu dostanou výrazně nižší plnění a tím je nastolena nová disproporce, která tyto poskytovatele přímo poškozují a je z právního hlediska nepřijatelná se všemi právními konsekvencemi. Je legitimní očekávat stejnou platbu za stejný výkon, vytváření úhradové nerovnosti nemá žádné relevantní zdůvodnění,
  - je-li ambicí ministerstva, aby ekvivalentně rostla i bodová hodnota přístrojových výkonů, má možnost toto narovnat změnou vyhlášky řešící bodovou hodnotu výkonů, je-li růst bodové hodnoty výkonů ambicí odborných společností, mohou požádat komisi pro výkony MZČR a otevřít výkonový list k rekalkulaci,
  - v neposlední řadě pak rozdílné hodnoty bodu vytvářejí prostor pro dobře známý a v českém prostředí často aplikovaný princip budování nevráživosti mezi různými skupinami lékařů a je třeba ho en bloc odmítnout,
  - absence přepočtu PURO dle bodové hodnoty výkonů pro rok 2024 je další snahou o rušení dopadů jiného právního předpisu (SZV) a obsahově je zcela nekonceptním a z hlediska struktury přílohy č. 3 deviantním prvkem,
  - současný limit pro preskripci a vyžádanou péči na úrovni 115 % roku 2022 neumožňuje poskytovat péči dle moderních doporučených postupů, tj. na náležitě odborné úrovni, a staví poskytovatele před konstantní etické dilema mezi co nejlepší léčbou a imanentním rizikem regulací v situaci velkého ekonomického oslabení, kdy takové případné regulace mohou být likvidační.

Domníváme se, že je nutné hradit poskytované služby tak, jak jsou poskytovány pojištěncům dle nároků, které jsou kladeny na poskytovatele, přičemž úhrada musí odpovídat reálným nákladům, které jsou na ně vynakládány. Současně je důležité adekvátní nastavení regulačních limitů tak, aby se do nich plně promítla valorizace osobních a režijních nákladů. Regulace mají zabránit excesům, nesmí však snižovat úhradu za indikovanou péči a nutit poskytovatele k jejímu účelovému plánování.

V rámci udržení systému poskytování dostupné, udržitelné a kvalitní ambulantní specializované péče, abychom se vyhnuli kolapsu poskytování ambulantní specializované péče v roce 2024, proto žádáme:

- aby základní hodnota bodu pokryla inflaci a byla na úrovni alespoň 1,13 Kč,
- aby rozdíly mezi více a méně přístrojovými odbornostmi nebyly řešeny rozdílnou základní hodnotou, ale byly řešeny na úrovni SZV, resp. aktualizací přístrojových výkonů v případě, kdy kalkulace přímých nákladů ve výkonech (přímý materiál, přístroje) neodpovídá skutečným nákladům poskytovatelů,

- aby byl vrácen přepočít PURO dle bodové hodnoty výkonů pro rok 2024,
- aby limit pro preskripci a vyžádanou péči reflektoval nutnost léčit a vyšetřovat dle zásad lege artis a dle doporučených postupů a byl zvýšen na 130 % roku 2022,
- aby byla zachována hodnota bonifikačních kritérií pro navýšení hodnoty bodu a výpočet koeficientu navýšení (KN).

Pevně věříme, že je stále čas na jednání a racionalizaci podmínek a odvrácení hrozícího omezení dostupnosti a kvality péče o pacienty.

Za skupinu níže vyjmenovaných odborných společností ČLS JEP
MUDr. Tomáš Hauer

Za ČLS JEP
Prof. MUDr. Štěpán Svačina, DrSc., MBA

Za Českou lékařskou komoru
MUDr. Milan Kubek

Odbornosti ČLS JEP zastoupené tímto dokumentem prostřednictvím předsedů a členů svých Výborů:

Česká internistická společnost zastoupená: prof. MUDr. Richard Češka, CSc., MUDr. Tomáš Hauer

Česká angiologická společnost zastoupená: Doc. MUDr. Debora Karetová, CSc., MUDr. Jiří Matuška

Česká diabetologická společnost (a Sdružení ambulantních diabetologů) zastoupená: Prof. MUDr. Martin Prázný, CSc., Ph.D., MUDr. Marcela Szabó

Česká endokrinologická společnost zastoupená: Prof. MUDr. Michal Kršek, CSc., MBA, Doc. MUDr. Jan Jiskra, Ph.D.

Česká geriatrická společnost zastoupená: MUDr. Božena Jurašková, Ph.D., Prof. MUDr. Eva Topinková, CSc.

Česká revmatologická společnost zastoupená: Prof. MUDr. Ladislav Šenolt, Ph.D.

Česká pneumologická a ftizeologická společnost zastoupená: prim. MUDr. Ivana Čierná Peterová

Česká společnost alergologie a klinické imunologie zastoupená: Prof. MUDr. Petr Panzner, CSc.

Česká nefrologická společnost zastoupená: Prof. MUDr. Ondřej Viklický, CSc., Prof. MUDr. Ivan Rychlík, CSc.

Česká hematologická společnost zastoupená: Prof. MUDr. Pavel Žák, Ph.D.

Česká společnost klinické osteologie zastoupená: Prof. MUDr. Vladimír Palička, Ph.D., Dr.h.c.